

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. Utrum unus Angelus illuminet alium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

est, Dæmones qui in hoc aëre caliginoso versantur, ultimum essentiale supplicium, nedum quoad pœnam damni, sed etiam quoad pœnam sensus recepisse.

80 Respondent secundò alii, Dæmones in hoc aëre existentes, secum deferre particulam quandam ignis infernalis, ibi ipsos incarcerantis. Ita docere videretur Glossa ordinaria ad cap. 3. Jacobi, ubi de Dæmonibus illis ait: *Portant secum ignem gehennæ quocumque vadunt*. Eadem sententiæ favet Venerabilis Beda in Commentariis ad idem caput, ubi de Dæmonibus scribit: *Vbicumque in aere volitant, vel in terris, aut sub terris vagantur, sive detinentur, suarum secum ferunt semper tormenta flammarum, instar febricitantis, qui etsi in lectis eburneis, etsi in locis ponatur apricis, fervorem tamen, vel frigus insiti sibi languoris evitare non potest*. Sic ergo Dæmones, etsi in templis colantur auratis, etsi per aera sua discurrant, igne semper ardent gehennali, & ex ipsa sua pœna commoti, deceptis quoque hominibus fomitem vitiorum, unde & ipsi pereant invidendo suggerunt.

81 Verùm hæc sententia multiplicat miracula sine necessitate: esset enim miraculum quod ignis ille coram oculis nostris positus non videretur: miraculum, quod existens corpore hominem, neque cum combureret, neque calefaceret: miraculum deniq; quod Dæmon secum deferens ignem ingrederetur cubiculum omnino clausum.

82 Respondet ergo primò cum D. Thoma hic art. 4. ad 3. Dæmones quamvis non alligentur actu igni tartareo, dum sunt in hoc aëre, cruciari tamen eo ipso quod sciunt talem alligationem sibi deberi: sicut Angeli boni nihil suæ beatitudinis amittunt, quando ad nos mittuntur, quia sciunt locum cœlestem sibi deberi; & captivus qui ad modicum tempus est extra carcerem, non minorem patitur pœnam, quia scit se citò debere incarcerationi.

Addo ex eo quod aliqui Dæmones permittantur exire ad tempus ex inferno, & aliquid extra ipsum operari, non sequi propterea eorum pœnam diminui, vel alleviari; quia non permittuntur operari quod volunt, sed id solum unde maiorem pœnam reportant; quia vel homines vincunt & trahunt ad damnationem, & sic augetur eorum pœna accidentalis; vel ab hominibus vincuntur, & sic crescit eorum confusio.

Secundò dici potest ignem inferni elevari ut instrumentum divinæ iustitiæ ad alligandos Dæmones etiam in aëre existentes; ut non possint quæcumque volunt operari, nec esse ubicunque volunt: unde se habent veluti feræ funibus alligatæ, quæ licet interdum discurrere permittantur, semper tamen incedunt subiectæ funi, & rectori funem tenenti.

DISPUTATIO XV.

De illuminatione & locutione Angelorum.

Ad questionem 106. & 107. D. Thomæ.

Postquam D. Thomas de Angelis, tam in esse naturali, quam in esse gratiæ consideratis, ac de illorum lapsu & pœna fuse tractavit, interponit sermonem de aliis creaturis, tum purè

A corporeis, tum de creatura mixta seu composita ex corpore & spiritu, scilicet de homine, a quæst. 65. usq; ad 106. ubi agens de rerum gubernatione, resumit Tractatum de Angelis, & explicat modum quo movent creaturas, tum purè spirituales, tum purè corporeas, tum mixtas, seu ex agit primò de illuminatione & locutione Angelorum quæst. 106. & 107. Secundò de bonorum & malorum Angelorum ordinatione quæst. 108. & 109. Tertiò de præsentia Angelorum supra creaturam corpoream quæst. 110. Quarto de actione Angelorum in homines quæst. 111. Quintò de missione Angelorum quæst. 112. Ultimò de custodia bonorum Angelorum, & impugnatione Dæmonum quæst. 113. & 114.

ARTICULUS I.

Utrum unus Angelus illuminet alium?

Nomine illuminationis nihil aliud intelligunt Theologi, quam manifestationem veritatis ignota: sicut enim perlumen corporeum manifestantur colores quando illuminantur, ita in spiritualibus, cum veritas aliqua manifestatur, dicitur fieri illuminatio, juxta illud ad Ephes. 5. *Omne quod manifestatur lumen est*. Hocposito, sit.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico breviter: unus Angelus alium illuminat. Ita communiter Theologi cum Dno Thoma hic art. 1. contra Durandum in 21. dist. 11. quæst. 3.

Probat primò ex Scriptura, & SS. Patribus. Nam Isaia 63. & Psal. 23. quidam Angeli triumphum Christi ascendētis in cœlum admirantes, sciscitantur à superioribus Angelis: *Quis est iste qui venit de Edom? Quis est iste Rex gloriæ: ut nuncius ab illis disceret quod ignorabant, & circa illud mysterium plenius instruerentur, sicut explicat & docent SS. Patres, præsertim Dionysius cap. 7 de cœlesti Hierar. ubi hæc scribit: *Hoc Theologi plane tradunt, inferiores cœlestium naturarum ordines à superioribus ritè divina opera explicantibus, scientias discere: summos autem à Deo ipso pro suo capiti edoceri mysteria. Unde quasdam earum inducunt ritè à prioribus hoc dicere, Dominum esse Virtutum cœlestium, & genitq; gloria, eum qui in cœlos, ut hominem deavit, assumptus est. Et capite sequenti docet quod Angeli secunda Hierarchiæ purgantur, illuminantur, & perficiuntur per Angelos primæ Hierarchiæ, quos vocat specula perlucida, & ab omni labe pura, quæ primò divinæ lucis radium recipiunt, & sine invidia in eos qui sequuntur infundunt. Et lib. de Eccles. Hierarchia cap. 5. sic ait: *Ubi stratores & sacra huius perfectionis Duces ac Principes, in subiectos sacros Ordines, benigne atq; pro capiti copiosè datam sibi à perfectis, sapientiæq; effectrice Divinitate, divinarum rerum scientiam cognitionemve diffundunt. Unde ibidem Angelos appellat Pontifices. Quia conjunctam cum illuminandi vi, mundandi etiam expiandi que scientiam habent.***

Favent etiam alii SS. Patres: Nazianzenensis orat. 40. in sanctam Baptistam, post initium Angelum appellat, secundum lumen, & rivulum primi luminis, participationem ac ministerium illumina-

illuminationem habentem. Similiter Damascenus
lib. 2. tit. cap. 3. *Secundaria* (inquit) *spiritualia*
lucina sunt Angeli, ex primario illo ac sempiterno lu-
mine splendorem haurientes, nec lingua atque auribus
operantur, citra sermonis adminiculum, cogitatio-
nes suas atque consilia inter se communicantes. Et
quod hoc testimonium intelligi posset de mani-
festatione secretorum cordis tantum, quæ ad il-
luminationem propriè dictam non sufficit, ut
manifestabit, subdit eodem capite: *Alii alios ob-*
stantis vel natura præstantiam illustrant; illud
modum perspicuum est, eos qui præstantiores, sublimio-
resque sunt, splendorem & cognitionem inferioribus
impartiri. Athanasius etiam quæst. 31. ad Anti-
ochum: *Throni, Cherubin, & Seraphin* (inquit)
mediate à Deo discunt, tanquam omnibus superio-
ribus, & Deo proximi. Hi vero docent Ordines inferio-
res, & ita deinceps semper superiora docent inferiora,
omnium autem omnium ordinum sunt Angeli, qui ho-
minum sunt Doctores. Demum Bernardus 5. de
considerat. cap. 4. officia Cherubinorum de-
scribens sic ait: *Cherubim ex ipso sapientia fonte, o-*
mnium altissimi haurientes, & refundentes fluentia scientia,
in universis cæli curvis infundunt. Ex quibus patet,
S. Patres aperte favere nostræ conclusioni, ac
docere, Angelos inferiores illuminari a superio-
ribus.

Nec valet responsio Durandi, dicentis S. S.
Patres solum velle, quod Deus illuminat Ange-
los inferiores mediantibus superioribus, non
mediatione causalitatis, sed dignitatis, quæ
tenet ipse prius illuminat superiores, & postea
illos. Non valet, inquam, hæc solutio. Tum
quia verbum illud, *infundunt*, quo utuntur S. S.
Patres relati, causalitatem significat: Tum et-
iam quia idè juxta Durandum Deus immedi-
ate illuminatione dignitatis illuminat Angelos
superiores, quia sunt perfectiores: hoc autem
probat mediationem causalitatis; quia hic est
ordo statutus à Deo, ut inferiora per superiora
regantur & perficiantur; unde superiora cor-
porum efficienter illuminant inferiora, & in Ec-
clesia superiora dicuntur illuminare inferiores,
juxta illud ad Ephel. 3. *Mibi omnium Sancto-*
rum minimo data est gratia hæc illuminare om-
nes.

Probat secundò conclusio ratione D. Tho-
mæ. Illuminare nihil est aliud, quam ignoram
veritatem manifestare: Sed Angeli superio-
res manifestant inferioribus veritatem igno-
ram: Ergo eos illuminant. Minor probatur:
quia Angelus superior accipit à Deo veritatem
in universali quadam conceptione, quam infe-
rior non potest percipere; utpote cui est con-
naturale attingere veritatem magis in particu-
lari, cum non habeat species ita universales sicut
Angelus superior, unde oportet quod Angelus
superior, utendo suis speciebus inadæquatè, &
multiplicando actus, reddat illam proportio-
nalem intellectui Angeli inferioris, juxta illud
Dionisii supra citati: *Vnaqueque substantia intelle-*
ctualis datam sibi à diviniore uniformem intelligenti-
am providâ virtute dividit & multiplicat, ad inferio-
ris sensum dâtricem analogiam: id est juxta pro-
portionem Angelorum inferiorum, eorumque
capacitatem, ut possint in divina ferri.

Confirmatur ex D. Thoma quæst. 9. de verit.
art. 1. ad 3. Sicut Medicus quia considerat res
valde particulari, non desumit sua principia
mediate à Metaphysico, qui considerat res

A maximè in universali, sed potius à Physico, qui
non habet principia ita universalia sicut Meta-
physicus, nec tam particularia sicut Medicus: ita
etiam Angelus inferior non debet illuminari
mediate à Deo, habente universalissimam
cognitionem, sed ab Angelo sibi vicino, qui non
habet cognitionem ita universalem. In quo (ut
notat ibidem S. Doctor) est differentia inter lu-
men corporale & spirituale, quia luminis cor-
poralis quodlibet corpus est æquè capax; nam
lumen æqualiter se habet ad omnes formas visi-
biles: at verò luminis spiritualis non quilibet
spiritus est æqualiter capax, eò quod lumen
quodlibet spirituale non æqualiter se habeat ad
formas omnes intelligibiles.

Tertiò suaderi potest conclusio, aliâ ratione
D. Thomæ hæc art. 4. in corpore, ubi sic discut-
rit: *Omnes creaturæ ex divina bonitate participant ut*
bonum quod habent, in alia diffundant: nam de ratione
boni est quod se aliis communicet. Et inde est etiam quod
agentia corporalia similitudinem suam aliis tradunt,
quantum est possibile. Quanto igitur aliqua agentia
magis in participatione divina bonitatis constituuntur,
tantò magis perfectiones suas nituntur in alios
transfundere. Unde B. Petrus monet eos qui divini
bonitatem per gratiam participant, dicens 1. Petri 4.
Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum il-
lam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis
gratiæ Dei. Multò igitur magis S. S. Angeli, qui
sunt in plenissima participatione divina bonitatis, quid-
quid à Deo percipiunt, subjectis impartuntur.

Confirmatur: Sicut enim licet Deus possit
omnia per seipsum immediate causare, non ta-
men vult, quia hanc perfectionem causandi
vult etiam tribuere creaturis: ita etiam non
vult quamvis possit, omnes creaturas intelle-
ctuales per seipsum immediate illuminare, sed
aliquas aliis mediantibus, quia hanc perfectio-
nem illuminandi vult aliquibus communicare.
Unde ait Propheta Psal. 75. *Illuminans tu mirabi-*
liter à montibus æternis: id est (ut interpretatur
Nazianzenus orat. 40.) mediantibus Angelis
supremis, qui metaphoricè montes appellantur,
quia sicut montes primos Solis radios excipi-
unt, & inferioribus corporibus communicant,
ita supremi Angeli divinas illustrationes imme-
diate à Deo recipiunt, & postea illas in inferio-
res effundunt, unde & eorum Magistri à Diony-
sio nuncupantur.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: Apocal. 21. dicitur quod ci-
vitas Hierusalem non eget Sole neque Lu-
nâ, id est lumine creato, quia claritas Dei illumi-
navit eam: Ergo cum Angeli Beati sint cives
hujus civitatis, non illuminantur nisi à Deo.

Secundò, Beatificare, pertinet ad solum
Deum: Sed illuminare est beatificare, saltem
accidentaliter: Ergo solus Deus illuminat.

Tertiò, Intellectus Angeli inferioris est per-
fectior nostro intellectu agente: Sed intellectus
agens ex sua perfectione habet quod non possit
illuminari: Ergo Angelus inferior à superiori il-
luminari non potest.

Ad primam respondeo cum D. Thoma quæst. 8
9. de verit. art. 1. ad 13. illa verba Apocalyp-
sis

sis intelligi & pertinentibus ad visionem Beata-

9 Ad secundum dico quod beatificare essentialiter, tam effectivè largiendo lumen, quam objectivè terminando visionem, pertinet ad solum Deum: beatificare autem accidentaliter, sicut potest pertinere ad aliquid creatum, per modum objecti, ita & quodammodo per modum efficientis: quamvis Deus semper dicatur absolute primus præmiator; quia si aliquid creatum constituit, hoc totum est ex ordinatione ac dispositione infinitæ Dei Sapientiæ & Providentiæ.

Ad tertium nego paritatem: quia intellectus agens hominis non est cognoscitivus, bene autem intellectus Angeli inferioris: quod autem illuminatur, debet prius esse cognoscitivum.

S. III.

Corollaria notatu digna.

10 Ex dictis colliges primò, quod licet superior Angelus inferiorem illuminet, non tamen contra inferiori superiorem. Ita D. Thomas hinc art. 3.

Probatur: Licet Angeli inferiores possint loqui superioribus, & illis conceptus suos manifestare, id tamen non faciunt proportionando illis species, & confortando lumen, ac distinctius rem proponendo; quia nimirum inferiores sunt, & luminis imperfectioris: Ergo Angeli inferiores non illuminant superiores. Et in hoc (ut observat idem S. Doctor ibidem in respons. ad 1.) differt cælestis Hierarchia ab Ecclesiastica, quæ licet à cælesti derivetur, ac eam representet, & aliquantulum imitetur, non tamen perfectè consequitur ejus similitudinem: in Ecclesiastica enim interdum qui sunt Deo per sanctitatem propinquiores, sunt gradu infimi, & scientiâ non eminentes; & propter hoc in illa superiores ab inferioribus doceri possunt.

11 Contra hoc corollarium objici potest: Varia mysteria Angelis innotuerunt per Ecclesiam, id est per Apostolos, ipsis Angelis inferiores; juxta illud Apostoli ad Ephes. 3. *Ve innotescat Principatibus & Potestatibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei*: Ergo à fortiori superiores Angeli poterunt illuminari ab inferioribus.

12 Respondent quidam apud D. Thomam ibidem lect. 3. (quod etiam videtur innuere Glossa) concedendo Angelos fuisse illuminatos ab Apostolis; neque hoc esse inconveniens, quia Apostoli fuerunt *eadem ætate*, id est à Deo immediatè edocti: quare sicut superiores Angeli, quia immediatè illuminantur ab ipso Deo, possunt alios illuminare; ita & Apostoli potuerunt illuminare Angelos. Unde Chrysostomus in Commentariis ad Epistolam ad Ephesios, prædicta Apostoli verba exponens, fusè demonstrat ab Apostolis illustratos esse Principatus & Potestates, hoc est supremos Angelorum ordines, & quæ hætenus ignorabant, hos ab illis didicisse. Id autem potissimum fuit Gentium ad Christum, fidemque conversio, quam nondum scivisse Angelos demonstrat ex Gabrielis verbis ita S. Josephum alloquens: *Vocabis nomen ejus Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum*; tanquam solam Judaici populi salutem cognoverit. Item Hieronymus in Commenta-

Artis ad illum locum, existimat Angelos plura ad Incarnationis mysterium, & conversionem Gentium nescivisse, ac per Ecclesiam intellexisse. Similiter Gregorius Nissenus homiliâ in Canticum Cantorum, eadem Apostoli verba expendens, docet per Ecclesiam innotuisse Angelis variam & multiplicem Dei sapientiam; id est (ut ipse interpretatur) magna & admirabilia quædam opera & mysteria, contrariis ex rebus contexta: *Hætenus* (inquit) *simplicem & uniusmodi potestatem Dei, & efficientiam intelligebant Angeli, qui unâ & simplici Dei voluntate, ac solo verbo omnem illam conditarum rerum varietatem existisse viderant. Variam autem illud & multiplex generis sapientia, quod ex contrariis rebus invicem nexis, aptissime constat, per Ecclesiam manifestè cognoverunt.* B. quemadmodum Verbum caro factum est: ut quæcum morte miscetur: quomodo livore suo nostra vulnera sanat: quomodo crucis infirmitate vires beneverit: quemadmodum id quod aspectabile non est, in carne manifestatur: utque captivos redimit idem ille qui emptor est, & pretium: tum quemadmodum mortem sic objit, ut à vita non recederet, & huius generis infinita. Addit aliquid majus & audacius, nimirum, *sorta estis Angelos, per sponsum sponsi pulchritudinem convenientes, obstupescit esse; quam quidem pulchritudinem nulla omnino res videre & comprehendere potest. Quem enim nemo vidit unquam, ut dicitur Ioannes, nec potest videre quisquam, ut Paulus refertur, ille corpus suum fecit Ecclesiam, & per eorum qui salvantur accessione, in charitate illam adificat, donec occurramus omnes in virum perfectum. Inhæcigitur Ecclesia, velut sponsi corpore, Angelos ait Nissenus, eum quem intuitu hætenus non poterant contemplatos esse. Quemadmodum qui Solis orbem, in quem dirigere oculos nequeunt, in aqua respiciunt. Similia habet Rupertus lib. 1. de victoria Verbi Dei, cap. 29.*

Sed contra: Quamvis aliquis viator sit perfectior in gratia, quam sit aliquis Angelus, semper tamen est imperfectior in statu, unde Christus dicebat Matth. 11. *Non surrexit inter natos mulierum major Ioanne Baptistâ: qui autem minor est in regno celorum, major est illis*: ad illuminandum autem requiritur perfectior status. Deinde Apostoli immediatè quidem, quantum ad naturam humanam, fuerunt edocti à Christo: Sed Angeli beati immediatè vident essentiam divinam: Ergo non est congruum quod illuminentur à viatoribus. Ita S. Thomas in cap. 3. Epist. ad Ephes. ubi hæc scribit: *Non est conveniens, nec ratio aliqua, ut dicamus sanctos, qui sunt in patria, doceri à quantumcumque perfectis viatoribus. Non licet inter natos mulierum non surrexerit major Ioanne Baptistâ, tamen qui minor est in regno celorum, major est illis, ut dicitur Luca 7. Dicere autem quod Demones doceantur ab hominibus, hoc absque præiudicio credibile est. Sed quod beati, qui immediatè Verbum conspiciunt, quod est speculum sine macula, in quo reflectent omnia, à viatoribus doceantur, dici non debet, nec conveniens videtur. Dicendum est ergo quod innotuit Angelis per Ecclesiam, primò per Apostolos prædicantes, non quod Angeli hoc didicerint ab eis, sed per eos. Hoc verò postea aptissimo exemplo declarat. Ut enim domum, vel exemplar potius domus, quod in mente est artificis, nullus hominum videt: ea verò ubi condita est, quilibet id quod ante in artificis animo latebat, edocetur, non per domum, sed in domo. Sic nonnullæ sunt rationes mysteriorum gratia, creatura*

capitulum excedentes, quoniam sunt indita mentibus Angelorum, sed in solo Deo sunt occulta. Et ideo Angeli non cognoscunt eam in seipsis, nec etiam in Deo, sed cognoscunt eam secundum quod in effectibus explicatur. Hanc doctrinam & solutionem brevius explicat in sent. dist. 11. quæst. unica art. 4. his verbis: Angeli dupliciter accipiunt cognitionem aliquarum rerum: aut per illuminationem, & sic Angeli per homines nihil recipiunt, sed inferiores à superioribus illuminantur, & superiores immediatè à Deo, per quem motum multas rationes mysteriorum Ecclesie edocentur: aut per modum explorationis rerum; & sic futura contingentia cognoscunt, quando actu complectuntur, per hoc quod eorum causa ad effectus determinantur, ut in eis cognoscere possint; & ita quaedam quæ circa Incarnationis mysterium nesciebant, quando explorebantur, prædictis Apostolis, cognoverunt, non tamen ab Apostolis edocuit. Quibus verbis aperte docet, Angelos non potuisse ab Adofolis edoceri, per modum illuminationis, cum ad illuminationem requiratur quod illuminatus non sit in perfectione ista quam illuminans, sed tantum per modum explorationis rerum: in quo sensu loca adducta ex Chrysolomo & Gregorio Nisseno intelligenda sunt.

Colliges secundò, Dæmones, quamvis sint superiores, non illuminare sibi inferiores. Ita D. Thomas infra quæst. 109. art. 3.

Probatur primò: Illuminatio est actus hierarchicus: Sed inter Dæmones nulla est propriè dicta hierarchia, nec ulli exercentur inter illos alius verè hierarchici, ut infra dicemus: Ergo nec vera est in illis illuminatio. Secundò, Illuminatio est semper cum purgatione & perfectione: quæ Dæmoni competere nequeunt, cum sit imperfectissimus & imperfectissimus. Tertiò, Illuminatio propriè dicta est manifestatio veritatis, secundum quod habet ordinem ad Deum, à quo est omnis lux: licet autem aliqui Dæmones clavis percipiant veritatem, quam inferiores; illi tamen non ordinant ad Deum, sed ad suam avaritiam detorqueant; ideoq; non illuminant, sed potius tenebras inducunt.

Colliges tertio, illuminationem fieri de rebus naturæ, gratiæ, & gloriæ. Ita D. Thomas hic art. 2.

Probatur: cum enim Deus sit summum bonum, & bonum (ut ait Dionysius) sit sui diffusivum: conveniens est ut Deus in triplici illo ordine creaturis intellectualibus se per illuminationem communicet, vel immediatè, si sint Angeli superiores, vel mediatè, si sint inferiores.

Confirmatur: Deus potest superioribus Angelis aliqua modo magis universali revelare, pertinentia ad ordinem nedum gratiæ & gloriæ, sed etiam naturæ, quæ deinde ipsi revelent & proponant Angelis inferioribus modo magis particulari, & intellectui eorum proportionato: Ergo Angeli inferiores possunt illuminari à superioribus, de rebus, ad ordinem non solum gratiæ & gloriæ, sed etiam naturæ pertinentibus.

Dices primò: Quilibet Angelus comprehendit omnes res naturales à principio suæ creationis: Ergo non potest illuminari circa illas.

Respondeo quòd in ordine naturali quilibet Angelus comprehendit omnes res naturales, secundum quod dependunt à causis naturalibus, præsertim si sint inferiores Angeli: ea autem quæ dependunt à causis purè contingentibus, etiam in statu naturali, vel quæ ex aliquo speciali Dei beneficio sunt, aut ab Angelis superioribus admi-

nistrantur, etiam si purè naturalia sint, non plene comprehenduntur ab Angelis: unde de his Angelis inferiores possunt illuminari à superioribus.

Dices secundò: Quilibet Angelus inferior cognoscit comprehensiveè visionem beatam alterius: Ergo cognoscit omnia ad quæ se extendit; subindeq; unus Angelus non potest ab alio illuminari de his quæ pertinent ad statum gloriæ.

Respondeo dato & non concesso Antecedente, negando Consequentiam: quia ad cognitionem comprehensiveam virtutis, aut etiam actus, non requiritur quod distinctè cognoscantur omnia objecta materialia aut secundaria ad quæ se extendit, sed sufficit cognitio confusa illorum; præcipuè cum potentia aut actus non continent ea secundum suas speciales rationes per modum causæ. Quod addo: quia cognitio comprehensivea omnipotentis divinæ, aut etiam visionis quæ Deus seipsum intuetur, attingere debet necessariò omnia ad quæ terminatur; eò quòd omnipotentia Dei, ejusq; visio, per modum causæ contineant illa secundum speciales eorum rationes.

Ad complementum hujus corollarij, Advertendum est, quòd de rebus pertinentibus ad gloriam, non potest fieri illuminatio in ipsa visione beata: tum quia hæc non potest crescere, nec subinde per eam aliquid de novo cognosci: tum etiam quia quantum ad visionem beatam omnes immediatè illuminantur à Deo. Solum ergo illuminatio fieri potest per revelationes extra verbum, per quas unus Angelus alteri manifestat rationes divinæ Providentiæ quas videt in verbo, ut docet Divus Thomas hic art. 1. ad 1. his verbis: Omnes Angeli tam superiores quàm inferiores immediatè vident Dei essentiam; & quantum ad hoc unus non docet alium Sed rationes divinorum operum quæ in Deo cognoscuntur sicut in causa, omnes quidem Deus in seipso cognoscit, quia seipsum comprehendit: aliorum verò Deum videntium, tantò unusquisq; in Deo plures rationes cognoscit, quanto eum perfectius videt. Unde superior Angelus pluram Deo de rationibus divinorum operum cognoscit, quàm inferior, & de his eum illuminat.

ARTICULUS II.

Quomodo unus Angelus alterum illuminet?

Quamvis omnes Doctores, uno excepto Durando, in hoc conveniant, quòd unus Angelus alterum illuminat, valdè tamen divisi sunt in explicando modo, quo fit hujusmodi illuminatio.

Prima sententia asserit illam fieri per hoc quòd Angelus illuminans aliquid reale & physicum imprimat seu efficiat in intellectu Angeli illuminati. Verum in determinando & explicando quid sit illud quod efficiat, variant inter se Authores hujus sententiæ. Henricus enim quodlibeto 5. qu. 15. art. 7. dicit quòd Angelus superior efficacitate suæ virtutis infundit aliquod lumen spirituale in inferiorem; quomodo Sol illuminando inferiora infundit illis lumen. Hervæus in 2. dist. 9. qu. 1. art. 2. vult quòd Angelus superior intendat lumen naturale Angeli inferioris. Capreolus ibidem dist. 11. quæst. 2. ad priora argumenta Durandi contra secundam conclusionem, docet quòd Angelus illuminans causat in intellectu illuminati aliquam qualitatem intentionalem, ad modum virtutis instrumentalis, sive luminis,